

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*“Зв’язок стилів батьківського виховання з
мікрокліматом у сім’ї”*

Виконала: здобувачка 2 курсу,
групи ПС-22м
Спеціальності 053 «Психологія»
Унченко Л.В
Керівник: Олійник І.В.,
канд. пед. наук, доц.

м. Дніпро
2024

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Учненко Лілія Василівни
на тему:

«Зв'язок стилів батьківського виховання з мікрокліматом у сім'ї»

Кваліфікаційна робота здобувача 2-го курсу, спеціальності «Психологія» (у форматі Магістр) (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена вивченню впливу стилів виховання на мікроклімат у сімейному оточенні та формування особистості дітей.

Дане дослідження спрямоване на теоретичний аналіз та емпіричне дослідження характеру взаємозв'язків стилів батьківського виховання з мікрокліматом у сім'ї.

Розглянуто класифікацію стилів батьківського виховання та їх особливості. Описано фактори, що впливають на формування стилів батьківського виховання та мікроклімат у сім'ї. Охарактеризовано мікроклімат у сім'ї: поняття та особливості. Простежено вплив стилів батьківського виховання на мікроклімат у сім'ї.

Дослідження виявило, що стиль виховання впливає на відносини в сім'ї та формування особистості дитини. Мікроклімат у сім'ї є ключовим чинником формування емоційного комфорту та взаємин між її членами. Позитивний мікроклімат сприяє здоровим взаєминам, тоді як негативні фактори, такі як конфлікти та стрес, можуть призвести до негативних наслідків.

На основі підбраного інструментарію здійснено психологічну діагностику зв'язку стилів батьківського виховання з мікрокліматом у сім'ї та аналіз отриманих результатів. Результати опитування батьків вказують на те, що вони мають різноманітні підходи до виховання дітей. Однак баланс між контролем, авторитетом та демократією у вихованні є ключовим для гармонійного розвитку дитини. Також виявлено, що в жодній родині немає чистого використання тільки одного стилю виховання, і при цьому вони відрізняються не просто від людини, а саме в самій людині, що вони підбирають стиль виховання залежно від ситуації.

Також у дослідженні були проаналізовані результати тестів, що дозволяють визначити стилі та стратегії сімейного виховання. За результатами першого, більшість батьків обирають ліберальний стиль, а за результатами другого – більшість мають авторитетний стиль виховання.

У дослідженні було виявлено кілька кореляційних зв'язків між різними шкалами родинно-виховних стратегій та особистісними рисами. Зокрема:

Позитивний зв'язок ($r=0,32$, $p\leq 0,05$) між шкалою «Залежність від родини» та стратегіями сімейного виховання, що свідчить про те, що особи з вищим рівнем

залежності від родини виявляють певні характеристики у вихованні, що підсилюють цю залежність.

Від'ємний зв'язок ($r=-0,41$, $p\leq 0,05$) між шкалою «Відчуття самопожертви» та стилями сімейного виховання, що вказує на те, що чим більше відчуття самопожертви, тим менше це впливає на певні стилі виховання.

Додатний зв'язок ($r=0,4$, $p\leq 0,05$) між шкалою «Відчуття самопожертви» та стратегіями сімейного виховання, що підтверджує, що збільшення відчуття самопожертви може впливати на обрані стратегії виховання.

Додатний зв'язок ($r=0,37$, $p\leq 0,05$) між шкалою «Сімейні конфлікти» та стилями сімейного виховання, що свідчить про те, що певні методи виховання сприяють збільшенню конфліктів у сім'ї.

Від'ємний зв'язок ($r=-0,33$, $p\leq 0,05$) між шкалою «Дратівливість» та стилями сімейного виховання, що вказує на те, що певні методи виховання сприяють зменшенню рівня дратівливості у членів сім'ї.

Отже, за результатами математичної статистики гіпотезу нашого дослідження можемо вважати частково підтвердженою, що є зв'язок між мікрокліматом родини та стилями сімейного виховання.

Перелік ключових слів: *ліберальний стиль батьківського виховання, авторитарний стиль батьківського виховання, демократичний стиль батьківського виховання, авторитетний стиль батьківського виховання, мікроклімат, батьки.*

SUMMARY
qualification work
Unchenko Lilia
on the topic:

«The Interconnection between Parenting Styles and Microclimate in the Family»

Qualification work of the 4th year applicant (in bachelor format), specialty «Psychology» (Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine, Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work) is dedicated to exploring the influence of parenting styles on the family microclimate and the formation of children's personalities.

This study aims to theoretically analyze and empirically investigate the nature of the relationships between parenting styles and the family microclimate.

The classification of parenting styles and their characteristics is examined. Factors influencing the formation of parenting styles and the family microclimate are described. The family microclimate, its concept, and peculiarities are characterized. The impact of parenting styles on the family microclimate is traced.

The research revealed that parenting style influences family relationships and the development of a child's personality. The family microclimate is a key factor in shaping emotional comfort and relationships among its members. A positive microclimate fosters healthy relationships, while negative factors like conflicts and stress may lead to adverse consequences.

Using selected tools, a psychological diagnosis was conducted to determine the connection between parenting styles and the family microclimate, and the results were analyzed. The survey of parents indicates diverse approaches to child-rearing. However, a balance between control, authority, and democracy in parenting is crucial for the harmonious development of a child. It was also found that no family strictly adheres to just one parenting style; they tend to vary their parenting styles based on situations.

Furthermore, the study analyzed the results of tests that allow for the identification of family parenting styles and strategies. As a result, most parents opt for a liberal parenting style based on one test, and according to the other test, the majority exhibit an authoritative parenting style.

The research identified several correlational links between different scales of family upbringing strategies and personal traits. Specifically:

A positive correlation ($r=0.32$, $p\leq 0.05$) between the «Dependency on the Family» scale and family upbringing strategies, indicating that individuals with a higher level of family dependency exhibit characteristics in upbringing that reinforce this dependency.

A negative correlation ($r=-0.41$, $p\leq 0.05$) between the «Self-sacrifice» scale and parenting styles, suggesting that the greater the sense of self-sacrifice, the less it affects certain parenting styles.

A positive correlation ($r=0.4$, $p\leq 0.05$) between the «Self-sacrifice» scale and family upbringing strategies, confirming that increased self-sacrifice may influence the chosen upbringing strategies.

A positive correlation ($r=0.37$, $p\leq 0.05$) between the «Family Conflicts» scale and parenting styles, indicating that certain parenting methods contribute to increased conflicts within the family.

A negative correlation ($r=-0.33$, $p\leq 0.05$) between the «Irritability» scale and parenting styles, suggesting that certain parenting methods contribute to reducing the level of irritability among family members.

Therefore, based on the results of mathematical statistics, we can partially confirm the hypothesis of our research that there is a connection between the family microclimate and parenting styles.

Key words: *liberal parenting style, authoritarian parenting style, democratic parenting style, authoritative parenting style, microclimate, parents.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТИЛІВ БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ	7
1.1. Класифікація стилів батьківського виховання та їх особливості	7
1.2. Фактори, що впливають на формування стилів батьківського виховання	13
Висновки до першого розділу	20
РОЗДІЛ 2. МІКРОКЛІМАТ У СІМ'Ї ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ДІТЕЙ	22
2.1. Мікроклімат у сім'ї: поняття та особливості	22
2.2. Фактори, що впливають на мікроклімат у сім'ї	24
2.3. Вплив стилів батьківського виховання на мікроклімат у сім'ї	30
Висновки до другого розділу	40
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СТИЛІВ БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ ТА МІКРОКЛІМАТУ У СІМ'Ї	41
3.1. Описання вибірки, психодіагностичного інструментарію та методів статистичного аналізу	41
3.2. Аналіз результатів дослідження взаємозв'язку стилів батьківського виховання та мікроклімату у сім'ї	45
Висновки до третього розділу	59
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66